

Ariela Säkkinen

PAHINTA OLI KYLMYYS

Paavo Yli-Vakkurin vuodet
sotavankina Neuvostoliitossa

MINERVA

Pahinta oli kylmyys

Ariela Säkkinen

PAHINTA OLI KYLMYYS

Paavo Yli-Vakkurin vuodet
sotavankina Neuvostoliitossa

www.minervakustannus.fi

© Ariela Säkkinen ja Minerva Kustannus, 2023
Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kannen kuva: Ariela Säkkisen kokoelma
Kansi: Justine Florio/Taittopalvelu Yliveto Oy
Taitto ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-848-3
Painettu EU:ssa

*Tämä kirja on omistettu kaikille niille,
jotka pääsivät palaamaan
ja kaikille niille, jotka eivät.*

#himmetäemuistotsaa

SISÄLLYS

Esipuhe	13
Lukijalle.	17
Lyhenteet.	21
1. Lapsuus ja nuoruus	23
Selvät suunnitelmat tulevaisuudelle	23
Viimeinen kesä.	33
2. Suomen sotavuodet 1939–1941 pähkinänkuoressa	40
Talvisota – mitä, miksi, milloin	40
Taustaa	40
Tosipaikat koittavat	42
Raskaan sodan vielä raskaampi rauha.	45
Väliaikainen välirauha	47
Sosiaaliset kysymykset: evakot ja asuntopula	50
Taloudelliset kysymykset: miksi Saksan apua tarvittiin.	52
Jatkosota — sota, jota ei pitänyt tulla	54
Puun ja kuoren välissä	54
Toiveena pysyä erossa sodasta	56
Sota syttyy.	57
Erillissota vai ei?	59
3. Paavo Yli-Vakkurin sota	62
Assistentista asevelvolliseksi	62
II armeijakunnan hyökkäys alkaa	65

Vangiksi jääminen	67
Vapaudenriiston trauma	70
Suruviesti saavuttaa kodin	74
Sotavankilainsäädäntö	78
Suomalaiset Neuvostoliiton sotavankileireillä	81
Neuvostoliittolaiset sotavangit Suomessa	83
4. Paavo Yli-Vakkurin sotavankeus	87
Skoop – ensimmäinen näytös	87
Helvetin ensiliekki	91
Kuoleman karjavaunu	94
Temnikov	97
Saatana melkein saapuu Moskovaan	100
”Pahinta oli kylmyys”	102
Jelabuga	106
”...vaikka voissa paistaisi”	108
Loikkarileipää ja pakkopullapropagandaa	112
Asemasota	119
Ensipyrkimykset rauhaan	124
Skoop – toinen näytös	125
Oranki	130
Suomalainen ei sorru	133
Giuseppe Bassi lähtee sotaan	137
Stalingradin surmanloukku	140
Pakkotyötä nälkäpalkalla	143
Kuolleiden keskellä	148
Aina nälkä ja koko ajan jano	154
Giuseppe Bassin vankeus	157
Vankileirien yhdistyneet kansakunnat	160
Missä menee raja?	167

Orankin verinen historia	170
Propagandaa puolin ja toisin	173
Kalmanhajuinen Karaganda	176
Tšerepovets	181
Kolmas joulukuun toinen	187
Grjazovets	190
Planernaja 20B	195
Kesän 1944 suurhyökkäys.	200
Lähtölaskenta alkaa	200
Kulisseissa kuohuu.	202
Kannaksen taivas repeää	205
Torjuntataistelut jatkuvat, tappiot kasvavat	207
Krasnogorsk	212
Takaisin Tšerepovetsiin.	218
Kauan odotettu kotiinpaluu	223
Kotimaan kamaralla	230
Hangon kuulustelut	234
5. Sodan jälkeen.	241
Suomen tie sodasta rauhaan	241
Sotavankikysymys sodanjälkeisessä Suomessa	243
Sotavangit ry	248
Paavo Yli-Vakkurin sodanjälkeinen elämä	253
Mitä heille tapahtui?	264
Veikko Salkio.	264
Teuvo Seppä	265
Olavi Martikainen	267
Eino Paaso	268
Pentti Nurminen	269
Kaarlo Rundqvist.	270

Kalle Sukuvaara	271
Yrjö Korhonen	273
Skoop – loppunäytös	274
Vasili Sutugin	276
Friedrich Paulus	278
Isä Dimitrie Bejan	279
Giuseppe Bassi	280
Entiset vankileirit tänään	282
Jelabuga	282
Karaganda	283
Krasnogorsk	284
Suzdal	285
Veljeä ei jätetä	286
Kentälle jääneiden etsinnät jatkuvat	287
Lähdeluettelo	297
Loppuviitteet	319

ESIPUHE

Ryhdyin opiskelemaan metsätieteitä vuonna 1967 Helsingin yliopistossa. Kuten monet muutkin sinä vuonna aloittaneet metsäylioppilaat valitsin pääaineekseni metsänhoitotieteen. Sitä opetti professori Paavo Yli-Vakkuri. Suoritin tutkintoni pääosin ruotsiksi, joten kirjoitustyöni kävi läpi professori Gustaf Sirén. Kokeeni kuitenkin tein laudaturtenttiä myöten professori Yli-Vakkurille.

Muistan Yli-Vakkurin järjestelmällisenä ja rauhallisena opettajana, ja häntä pidettiin myös lempeänä ja empaattisena. Hän saattoi esimerkiksi tarjota valmistumisen kynnyksellä olevalle opiskelijalle neuvoja ja tukea työpaikan hankkimiseen. Hänen opetuksessaan tärkeällä sijalla olivat etenkin metsän uudistamiseen liittyvät kysymykset. Luennot olivat sopivan käytännönläheisiä, ja usein ne pohjautuivat hänen aikaisempaan työkokemukseensa.

Professorit kiinnostivat meitä opiskelijoita myös henkilöinä. Muutamat opettajat kertoivat avoimesti ja laajasti sotakokemuksistaan. Jossain vaiheessa nelivuotisia opintojani sain kuulla Yli-Vakkurin olleen pitkään sotavankina Neuvostoliitossa. Professori itse ei halunnut tuosta ajasta puhua, joten aiheen yllä leijui jonkinlainen salamyhkäisyyden verho. Kukaan ei tuntunut tietävän mitään yksityiskohtia arvostetun professorimme kohtalosta.

Yli-Vakkuri ei puhunut sotavankeudesta meille opiskelijoille eikä myöskään metsänhoitotieteen laitoksen

kollegoilleen. Emme havainneet hänessä mitään merkkejä karneiden vankeusolojen aiheuttamista vaivoista. Tosiasiassa hän kärsi muun muassa alituisesta selkäsärystä ja joutui käyttämään leveää lantiovyötä kipujensa lievittämiseksi. Opiskelukaverini Rolf Oinonen muistaa kuulleen tämän Paavolta, joka oli kertonut joutuneensa kantamaan vankeusaikanaan raskaita tukkeja.

Professori Olavi Luukkanen työskenteli Paavo Yli-Vakkurin assistenttina jo keväällä 1967 ennen valmistumistaan. Hän muistaa, että vaikka esimies ei puhunut sotavankeusajastaan, viittauksia siihen saattoi tulla aivan yllättäen. Kerran Yli-Vakkurin johtaessa maastoretkeä Hyytiälässä eteen sattui silmujaan avaava metsälehmus, ja hän ikään kuin ohimennen toteusi, että nuo puhkeavat lehdet olivat kerran pelastaneet hänet nälkään nääntymiseltä.

Luukkanen piti assistentin huoneessaan kerran lasipurkissa lemmikkieläiminä kotisirkkoja. Ne juoksentelivat siellä vapaina hänen tehdessään perinnöllisyystieteen opintoihin, joihin Yli-Vakkuri häntä kannusti, kuuluvia laboratoriotöitään. Kun professori tuli assistentin huoneeseen ja kuuli kotisirkan ääntelyn, hän melkein säikähti ja sanoi: ”Noinhan ne lauloivat vankileirin parakeissa.”

Venäjän kielen taitoisena Luukkanen toisinaan joutui opastamaan Metsätalolle tulleita neuvostoliittolaisia tutkijavieraita. Aina silloin professorin ovelta metsänhoitotieteen laitoksella oli ilmoitus ”Ei ole tavattavissa”.

Muutama vuosi sitten Helsingin yliopiston alumnilaisuudessa tapasin henkilön, jonka kanssa aloimme erään tauon aikana keskustella professori Paavo Yli-Vakkurista. Myös hänen sotavankeutensa tuli esille. Sain kuulla, että hän oli antanut vankiajan muistelmansa tallennettavaksi Kansallisarkistoon. Muistelmiin Yli-Vakkuri oli liittännyt ehdon, jonka mukaan niitä ei saanut luovuttaa kenellekään ennen hänen kuolemaansa. Hän oli kuollut satavuotiaana vuonna 2014, mikä tarkoitti

sitä, että ehto ei enää ollut voimassa. Päätin ottaa selvää kyseisten muistelmien sisällöstä.

Tilasin Kansallisarkiston avuliaan henkilökunnan avulla Yli-Vakkurin muistelman-asiakirjat. Saatuani dokumentit luin ne saman tien Kansallisarkiston lukusalissa. Näkemäni järkytti minua. Tuntui käsittämättömältä, että minun opettajani oli voinut kestää sellaisia olosuhteita, ja vapautuksen jälkeen palata normaaliin elämään! Sain heti ajatuksen, että muistelmat tulisi saattaa suuren yleisen luettavaksi.

Ensin minun tuli tietysti selvittää, miten Paavo Yli-Vakkurin omaiset suhtautuisivat tällaiseen asiaan. Professori Olavi Luukkasen ja professori Matti Leikolan avustuksella sain yhteyden Paavo Yli-Vakkurin tyttäreeseen Mirja Yli-Vakkuriin. Hän otti selvää suvun kannasta muistelmien hyödyntämiseen ja näytti vihreätä valoa asiassa etenemiselle. Aineiston mahdollisesta julkaisukanavasta keskustelin yllä mainittujen henkilöiden lisäksi ylimetsänhoitaja Markku Rauhalahden ja kenraaliluutnantti (evp) Kari Rimpin kanssa. Monien yhteydenottojen jälkeen löysimme veteraaniliittojen *Kenttäpostia*-lehden toimittaja Ariela Säkkinen, jonka kanssa muodostui nopeasti yhteinen näkemys siitä, että kyseessä on arvokas aineisto, joka ansaitsee tulla koostetuksi kirjaksi.

Hänen käsissään syntynyt kirja on monella tapaa merkityksellinen ja tarpeellinen sotahistoriateos. Se lisää tietoaamme vangeiksi jääneistä suomalaisista ja heidän epäinhimillisestä kohtelustaan. Se selittää myös sitä, miksi tällaiset tarinat ovat jääneet kertomatta: vankeudesta vapautuneet ovat halunneet jättää traumaattiset kokemukset taakseen ja palata normaaliin elämään. Paavo Yli-Vakkurin opiskelijat, kollegat sekä muut lukijat saavat kirjasta hämmästyttävää, tähän saakka salassa ollutta tietoa hänen sotavankikokemuksistaan.

Liljendalissa toukokuussa 2023

Jan Heino

LUKIJALLE

Esikoiskirjani tultua ulos keväällä 2017 olin melko varma, etten toista kertaa siihen sirkukseen enää lähtisi. Kaikkine eri vaiheineen ruokamatkakirjani oli ollut niin vaativa ja aikaa vievä hanke, että uusi kirja ei todellakaan ollut suunnitelmissani. Rakkaus kirjoittamiseen ja uusien maailmojen avaamiseen lukijoilleni sen avulla ei kuitenkaan hävinnyt minnekään. Kirjani julkaisua seuraavina vuosina huomasin muutamaan otteeseen miettiväni, mikä olisi sellainen aihe, joka saisi minut ryhtymään tietokirjan kaltaiseen rutistukseen vielä uudestaan. Sitten jos ja kun se tulee kohdalle, tunnistan sen kyllä, järkeilin.

Kun Yli-Vakkurin muistelmat sitten laskeutuivat syyliini, ei asiasta ollut epäilystäkään. Päässäni suorastaan kohisi ajatusten lähtiessä liikkeelle. *Tämä tarina olisi kerrottava.* Onneksi Minerva Kustannus oli tästä kanssani samaa mieltä, joten Jan Heinon yhteydenotosta virinnyt uteliaisuuden puro ryöpsähti varsin nopeasti valloilleen eteläpohjalaisen kevättulvan laila kaiken yli pyyhkäiseväksi virraksi, joka vei mukanaan niin minut kuin lähipiirini.

Tiesin saman tien haluavani hyödyntää tätä tilaisuutta ja nostaa esiin myös niitä Yli-Vakkurinkin kanssa vankeudessa yhtä aikaa olleita, jotka eivät koskaan päässeet palaamaan ja kertomaan omaa tarinaansa. Heistä jokaisella on nimi, joka ansaitsee tulla muistetuksi; tarina, joka ansaitsee tulla kuulluksi. Tässä kirjassa tapaat heistä kaksikymmentä.

Vuosia nimenomaan ihmislähtöisestä sotahistoriasta kirjoittaneena paras saamani palaute on kaikessa kummallisuuksissaan aina ollut mallia ”sinä kirjoitat sotahistoriasta niin, ettei se tunnu sotahistorialta!”. Se kertoo toki jotain kirjoitustyylistäni, mutta ennen kaikkea siitä, millaiseksi sotahistoria turhan usein mielletään. Tyypillisesti ajatellaan, että se on tylsää, ulkopuolisille aukeamattomien lyhenteiden, nimilistojen ja titteleiden sekä teknisen nippelinokittelun näivettämää puuduttavaa puuroa, jolla ei ole mitään tekemistä nykytodellisuuden kanssa.

Minulle, pitkän linjan historianörtille, tämä genre on kuluineina vuosina näyttäytynyt ihan erilaisena. Sukuni on hyvin maanpuolustushenkinen ja kapiaisten ja kriisinhallintaveteraanien täyttämä, joten Suomen sotavuodet sekä niistä maksettu hinta ovat olleet aina läsnä. Niistä on muistuttanut niin sotainvalidi-isoisän kranaatinsirpaleiden runtelema käsivarsi kuin evakkopapan perheen kodin menetyksen jättämä kaipa-

Minulle tämä sukupolvi sekä sen perinteitä eri tehtävissään ylläpitävät jälkipolvet ovat aina olleet sankareista suurimpia. Siksi onkin ollut niin suuri kunnia saada työskennellä heidän parissaan, heidän tarinoitaan ja terveisiään Suomen tuleville sukupolville ikuistaen. Sotahistoriassa, Suomen kohtalon vuosien tarinassa, ei ole kyse jostain ”jollekin muulle tapahtuneesta”, kauas historiaan hautautuneesta tapahtumasarjasta. Siinä on kyse meidän maamme ja kansamme tarinasta – *meidän jolkaisen tarinasta*.

Me olemme tuon tarinan kertojaketjun viimeisin lenkki. Ne ”kaukaiset” sotaan aikanaan johtaneet tekijät eivät ole kadonneet vuosikymmenten saatossa mihinkään. Juuri nyt nuo kysymykset, joihin vanhempiemme, isovanhempiemme ja isoisovanhempiemme sukupolvet joutuivat löytämään omat vastauksensa, ovat ajankohtaisempia kuin koskaan 1940-luvun jälkeen. Syttyykö sota? Miten se vaikuttaisi minun elämäni?

Mikä minulle on tärkeää? Ja mihin minä olisin valmis sitä puolustaakseni?

Kustannussopimuksen allekirjoittamisen jälkeen edessä odottanut urakka tuntui silti massiiviselta. Miten tehdä kirja, joka kiinnostaa sotahistorian tyypillistä, siitä jo kaiken tietävää lukijakuntaa, mutta silti herättää kiinnostuksen myös heissä, jotka eivät aiemmin ole kiinnostuneet sotahistoriasta? Toivon käsissäsi nyt lepäävän teoksen kyenneen rakentamaan sillan näiden kahden vastakkaisen puolen väliin.

Suurin haaste oli se, että Yli-Vakkurin 13 vuotta ennen kuolemaansa sanelemat ja Kansallisarkistoon lahjoittamat muistelmamat ovat kokonaisuudessaan vain 15 sivun mittaiset. Niitä täydentämään ja tukemaan täytyi siis etsiä muun muassa hänen kanssaan samoilla leireillä olleiden kertomuksia, kokemuksia ja kuvauksia sekä Yli-Vakkurin omaisten ja hänen kanssaan tekemisissä olleiden ihmisten muistoja. Suorastaan eepiseksi käyneen tutkimusmatkan aikana historian hiekasta paljastuivat kuitenkin sattumalta muun muassa Yli-Vakkurin perheellekin salassa pysyneet, hänen 1980-luvun jälkipuoliskolla käsin kirjoittamansa muistiinpanot sotavankeusvuosiltaan.

Tämä tutkimusmatka on vienyt minua Kansallisarkiston eri toimipisteiden lisäksi myös Saksan ja Romanian sotilasarkistoihin – jopa CIA:n deklassifioitujen asiakirjojen äärelle. Taus-tatutkimukseen kulunut aika mitataan takuulla tuhansissa tunneissa, ja lähdekirjallisuutta kertyi niin, ettei yksiössäni lopulta juuri kääntymään mahtunut. Kaivoin tietoa suomen kiel-len lisäksi niin ruotsiksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi, roma-niaksi, venäjäksi kuin italiaksikin. Siispä tuleville kirjailijoille sisäpiirin vinkkinä: opiskelkaa kieliä (tai kirjoittakaa jostain muusta kuin sotahistoriasta). Suurimpana yllätyksenä tutki-mukseni veivät minut Italiaan, jossa odotti palkinnoista odot-tamattomin: ...no, pianhan te hänet tapaattekin.

Haasteeksi osoittautui myös haluni välttää sotahistoria-kirjallisuudelle tyypillistä tapaa mainita vain ohimennen

kertomuksen kannalta hyvin olennaisia asioita. Lukijalle, jolle aihe ei ole ennestään tuttu, tällaisen tekstin seuraaminen on suorastaan mahdotonta. Siksi olen pyrkinyt pitämään kirjan tekstin yleistajuisena, helposti luettavana ja epäolennaisesta triviasta riisuttuna. Siltä varalta, että joistakin kohdista jää vaivaamaan epävarmuus, on tekstiin ripoteltu reipas hyppyselinen alaviitteitä, jotka toivon mukaan avaavat tekstissä esiin nousseiden tapahtumien, ilmiöiden ja ihmisten taustoja kattavammin, samoin kuin sitä, miten ne ovat vaikuttaneet siihen monimutkaiseen syiden ja seurausten verkostoon, jonka seurauksena tämänkin kirjan tapahtumat käynnistyvät. Olen pyrkinyt sisällyttämään alaviitteisiin myös runsaasti vinkkejä teoksesta, joista voi halutessaan löytää lisää tietoa kustakin aiheesta.

Yli-Vakkurin tarinan kertomisen ohella olen taustoittanut Suomen sotavuosien tapahtumia historiaosuuksilla, sillä yleis-tieto kyseisten vuosien tapahtumista on saattanut monella päästä unohtumaan. Olen kuitenkin pyrkinyt pitämään nämä lyhyinä, virtaviivaisina ja selkeästi erillisinä osioinaan, jotta aiheesta enemmän perillä olevat voivat hypätä huoletta niiden ohi, vain itse Paavo Yli-Vakkurin tarinaan keskittyen.

Kirja kuvaa asioita, joita tapahtuu tälläkin hetkellä, eikä edes kovin kaukana meistä. Olenkin kertonut Yli-Vakkurin tarinaa preesensissä, jotta se tuntuisi olevan lähempänä nykylukijaa, sillä kertomuksessa kuvatut tapahtumat eivät lopulta ole niin kaukaisia kuin voisi kuvitella. Antaakseni lukijalle mahdollisuuden kokea, miten sota eteni, miten siitä meidän kaltaisellemme tavalliselle kansalle kerrottiin ja millaisia tunteita siihen aikaan eläminen herätti, olen sijoittanut tekstin lomaan sodanaikaisia sanomalehtisivuja. Pitääkseni uutisten ulkoasun yhdenmukaisena läpi kirjan päädyin ottamaan kaikki käyttämäni uutiset *Helsingin Sanomista*, joka oli jo tuolloin tavoitavuudeltaan maan suurin lehti. Olen myös tehnyt leirien sijainteja kuvaavat kartat sellaisiksi, jollaisina ne netistä tietoa hakevalle nykyihmiselle näyttäytyvät.

Se, että kirjan aihe on nyt ajankohtaisempi kuin koskaan, osoittautui kaksiteräiseksi miekaksi kirjaa tehdessäni. Sotahistoria kiinnostaa nyt entistä suurempaa joukkoa ihmisiä, ja tähän kiinnostukseen toivon tämän teoksen omalta osaltaan vastaavan, mutta koska nyt lähellämme raivoavan sodan hyökkääjä on meidän vanha vihollisemme, on se luonnollisesti vaikeuttanut edellisten sotien aikaisten lähteiden löytämistä. Selvää oli, ettei itänaapuriiin tulisi matkustettua, mutta kuluneet puolitoista vuotta ovat sulkeneet myös sikäläisten sotavuosia ja Neuvostoliitossa pidettyjä sotavankeja käsittelevien arkistojen ovet. Mahdollisesti lopullisesti. Tuon aikaisten kuvien hankinnasta tuli siis liki mahdoton tehtävä, johon apua löytyi onneksi lopulta muun muassa Rauhankadulta.

Työtä (ja pienoisia ihmeitä) tämän kirjan valmiiksi saattaminen on siis vaatinut. Voi olla, että ihan heti en tähän taas uudestaan ryhdy. Onneksi en ole kuitenkaan joutunut tekemään tätä matkaa yksin. Jälleen kerran olen saanut huomata, kuinka mahtavassa maassa tiedonsaannin kannalta elämmekään. Kansallisarkisto on ollut uskomattomine työntekijöineen vertaansa vailla oleva aarrearkku. Suurkiitos siis heille, etenkin sherlockholmeseista sähäkimmälle Raija Ylönen-Peltoselle. Apua on tarjottu myös Maanpuolustuskorkeakoulusta sekä eri maakunta- ja seurakunta-arkistoista. Näistä ihan erityisen nöyrät kiitokset menevät Kauhajoelle ja Liisa Ruismäelle sekä Lappeenrannan palvelupisteen Teija Taskulalle. Mitä nöyrimmin kiitän myös maamme sotaveteraanipiireissä, perinneyhdistyksissä ja muissa vastaavissa vapaaehtoisten voimin tehtyä ja yhä tehtävää työtä oman kylän sankarien ja sankarivainajien koostamisesta matrikkeleiksi sekä heidän tarinoidensa kokoamisesta muistojulkaisuiksi ja historiikeiksi heidän perintönsä vaalimiseksi. Tukea olen saanut ympäri maailman, muun muassa Dan Simion Greculta Romaniasta sekä Bassin perheeltä Italiasta. Oman kiitoksensa ansaitsee ehdottomasti myös kirjan koyleisö.

Tämän kirjan tekeminen sovitussa aikataulussa onnistui työnantajani järjestämän virkavapaan sekä sen mahdollistaneiden apurahojen turvin – näistä sydämellinen kiitos Kaatuneiden Muistosäätiölle, Sotainvalidien Veljesliiton tuki- ja perinesäätiölle, Suomen Marsalkka Mannerheimin perinesäätiölle, Maanpuolustuksen kannatussäätiölle sekä Turvallisuuden tukisäätiölle.

Tämäkään kirja ei olisi ollut mahdollinen ilman Dmitri Frolovin, Reijo Nikkilän ja Timo Malmin tekemää huikeaa työtä suomalaisten sotavankien kohtaloiden selvittämiseksi ja sieltä selvinneiden kokemusten tallentamiseksi. Heistä kaksi ensiksi mainittua ovat Sotavankiprojektin kautta olleet korvaamattomana apuna myös tämän kirjan työstämisessä. Kiitos myös Kalle Sukuvaaralle, Yrjö Korhoselle ja Giuseppe Bassille sekä muille yhä keskuudessamme eläville, sodasta ja/tai sotavankeudesta selvinneille, jotka ovat jakaneet kanssani aikaansa ja tarinansa. Ihailuni ja kiitollisuuteni teitä kohtaan ei tunne rajoja.

Kotirintamalla taisteluhenkäni on pitänyt yllä rakas perheeni eri muodoissaan. Kiitos isälleni niin monesta asiasta, jotka ovat johdattaneet minun elämäni polun tähän pisteeseen. Mirkalle, Marjalle, Jarkolle ja Tarulle kiitos siitä, että olette olemassa ja pidätte minut järjissäni. Pia ja Marja K., teitä parempia cheerleadereita ei olekaan. Kiitos myös kaikille kollegoilleni Pasilaan ja iso hattu päästä niin Sotavainajien muiston vaalimisyhdistykselle kuin kaikille yhä kotimatkaansa ”siellä jossain” odottavia sankareitamme etsiville ryhmille.

Viimeiseksi halusin jättää kiitoksista suurimmat, jotka osoitan Jan Heinolle sekä Paavo Yli-Vakkurin perheelle. Oli kunnia saada kertoa tämä tarina. Ja sinulle, lukijani, iso kiitos, että lähdet tälle matkalle kanssamme. Tämä on paitsi Paavo Yli-Vakkurin tarina, myös osa meidän, sinun ja minun, tarinaamme.

Helsingissä 23.5.2023
Ariela Säkkinen

3 vuotta, 4 kuukautta ja 16 päivää helvetissä

Paavo Yli-Vakkuri jäi venäläisten vangiksi elokuussa 1941. Väkivaltaisten kuulustelujen jälkeen hänet lukittiin vankeja täynnä olevaan junanvaunuun liki kuukauden kestäneelle matkalle tuntemattomaan. Yhä kauemmas itään kuljetettavat vangit viruivat välillä kokonaan vailla ruokaa ja vettä, haavoittuneiden vammat mätänivät, sairaut kuolivat ja haju oli hirveä. Pahinta oli kuitenkin jopa 52 pakkasasteeseen hiipivä kylmyys. Leireillä olosuhteet olivat aivan yhtä helvetilliset, ja sieltä selvisi vain ihmeen kaukana hengissä.

Professori Paavo Yli-Vakkurin aiemmin julkaisemattomat, ainutlaatuiset sotavankiajan muistiinpanot kertovat karua tarinaa Neuvostoliiton vankileirien järkyttävistä olosuhteista. Samalla ne ovat Ariela Säkkinen monipuolisesti taustoittamina vahva ja koskettava tarina periksiantamattomuudesta, toivosta ja selviytymisestä. Kuvitettu teos kertoo myös muiden suomalaisten sotavankien traagisista kohtaloista ja kauheuksista, joista ei ole Suomessa aikaisemmin kerrottu.

Ariela Säkkinen on Helsingissä asuva kirjailija, toimittaja ja kuvaaja, jolta on aikaisemmin ilmestynyt kirja *Andalusian Auringossa – Kulinaristiretkiä Jerezistä Jerusalemiin*. Säkkinen työskentelee viestinnässä sotahistorian parissa, missä häntä erityisesti kiehtovat henkilötarinat ja ihmiskohtalot.

ISBN 978-952-375-848-3

